

SECTION: PEDAGOGICAL SCIENCES.

SEKCJA: NAUKI PEDAGOGICZNE.

How to cite: Radul, V., & Radul, O. (2024). Personal Civilizational "Self. *International Conference on Science, Innovations and Global Solutions*. (pp. 179-183). Futurity Research Publishing. <https://futura-publishing.com/international-conference-on-science-innovations-and-global-solutions-archive/>

PERSONAL CIVILIZATIONAL "SELF"

Радул Валерій¹, Радул Ольга²

¹ доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри права та соціально-гуманітарних дисциплін льотної академії НАУ, м. Кропивницький, Україна, valerijradul@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0001-5354-9142>

² доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри дошкільної та початкової освіти Центральноукраїнського університету імені Володимира Винниченка, м. Кропивницький, Україна, olga.s.radul@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0003-0627-1541>

Accepted: June 28, 2024 | **Published:** July 11, 2024 | **Language:** Ukrainian

Анотація. In acmeology, the development of the subject, achieving the peak of self-awareness, and productivity in sociocultural and professional life are paramount. In the process of socialization, the foundation of the subject's structure determines the type of subjective existence level— "life activity, in which the main and only element is the 'individuality' of qualities." The new type of level—the "sociocultural type"—appears, with the first stage being "dynamic social existence." Self-determination arises as a process of consciously correlating specific images with an attitude aimed at making these images correspond to the personality through the adaptation of one image to another or its opposite. It is the manipulative "I" that achieves self-determination, takes responsibility for the process and outcomes, ensures the efficiency of achieved results, and then

builds behavior corresponding to the results of its self-determination. This "I" implies conscious self-organization and conformity to normative demands, as well as adapting behavior to norms or responding to changing situations.

Ключові слова. subject, socialization, self-determination, person, acmeology

Вступ

Становлення суб'єкта є ініціативою власної активності («самості»). Особистість подається, перевіряється, реалізується через цю суб'єктивність. Єдиним і цілісним суб'єктом є авторський суб'єкт-особистість. Виникають вищі рівні екзистенції – коли індивід сприймає свої ролі та характеристики як частину унікальної особистості та відчуває повну якість свого існування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Через діяльність як реальний процес співвідноситься внутрішнє й зовнішнє, точніше, зовнішнє проникає у внутрішнє (суспільні відносини перетворюються на характеристики особистості), а внутрішні властивості нібито виносяться на зовні, проникають у зовнішнє (особистість опредмечує себе, змінюючи і перетворюючи суспільні відносини, предметний і духовний світ).

«Самість» може бути визначена як унікальна властивість-здатність самоздійснення, самозміни людини у відновленні й розширенні-зростанні своїх людських можливостей-здібностей-потреб у створюваному й перетворюваному нею світі. Розкриття сутності даної проблеми здійснюється такими авторами: А. Адлер, Б. Ананьєв, У. Джемс, Д. Леонтьєв, А. Маслоу, К. Роджерс, К. Юнг та інші.

В останні роки проблемами «само» та особистості в різних їх проявах займалися та займаються такі українські дослідники: Т. Алексеєнко, І. Бех, Л. Канішевська, М. Лебедик, В. Моргун, В. Радул, та інші (Радул, 2017).

Мета

Показати, що людина як суб'єкт є джерелом самовизначення і саморегуляції.

Викладення основного матеріалу

Аксіологічна особистість має високорозвинений «само» механізм: самопізнання, самооцінка, стосунки з собою, самосвідомість. Така особистість – це потік соціального часу. Вона створює «людський світ» на рівні соціального буття особистості. Ця особистість представляє природу людини в постіндустріальному суспільстві.

У сучасній пострадянській психології суб'єкт – це людина вищого рівня активності, (систематичної) цілісності, автономності.

Базовий і екзистенційний типи суб'єктності (діяльності), які виникають із суб'єктивного ядра соціально і духовно зрілої особистості, є не тільки формами буття, а й формами способу його вираження.

Особистість є суб'єктом людської діяльності і вищою єдністю (як індивідуальна особистість). Його об'єднує ці два стани особистості. Особистість як суб'єкт діяльності по встановленню зв'язків і відносин у світі і особистість як «Я» (самоідентичність) пов'язує ці взаємодії відповідно до особистісної ієрархії. Як тільки вводяться критерії соціалізації, змінюється ставлення до самоактуалізації. Зміст критерію доцільності передбачає протилежність і суперечність між природним, не прив'язаним до нормальності, залежністю від стандартів тощо, і штучним, що виникає з нормативними рамками в соціокультурних просторах.

Факти, зафіксовані при його пізнанні, реконструкції, поділяються на факти істинні, що відповідають нормам, і факти, що їм не відповідають. Все, що позначено як неприйнятне, буде виправлено або виключено з зони видимості.

Людина, з точки зору експерта, стає невільною, тоді вона вступає на шлях оволодіння здатністю оволодівати відповідними стандартами та самооцінювати та самовиправлятися. Людина повинна набути здатності самостійно пізнавати себе без зовнішньої стимуляції і швидко коригувати свою поведінку і внутрішній стан.

Особистість – соціальна якість (властивість) індивіда, що визначається його «залученістю» в суспільні стосунки. Спосіб життя індивіда, соціальні ролі, які він виконує, забезпечують формування, трансформацію і закріплення властивостей, які утворюють зміст його соціально-професійного спрямування. Саме в системі соціально-професійних стосунків відбувається перетворення внутрішніх, психічних процесів індивіда на якісні властивості його особистості.

Соціальна сутність у цьому разі є не безпосередньою та одновимірною, плоскою, а багатопланово опосередкованою, багаторівневою й інтегральною. На думку багатьох науковців соціальне створює біологічне, передусім у силу того, що біологічна життєдільність людини може відтворюватися тільки соціальним способом, через виробництво потрібних для життя предметів. Крім того, соціальне надає біологічному певної форми, „соціалізує” його. Суспільне ж буття постійно дає природі людини імпульс для подальшого розвитку, удосконалення, ускладнення. Своєрідний „парадокс” розвитку полягає в тому, що нижча форма матерії досягає найбільшого розвитку лише після включення до складу вищого ступеня розвитку.

Соціалізація заохочує особистісні зміни, які можуть перетворитися на особистісне зростання. У стані змін людина може протистояти інерції самовираження, дотримуючись зрозумілих і прийнятих зовні вимог.

Для досягнення цивілізованої самоорганізації, самовизначення, особистісних установок, самокорекції тощо необхідно заздалегідь сформулювати цивілізоване «Я».

«Я» виникає в соціокультурних взаємодіях під впливом запропонованих критеріїв відповідності – інтелекту, мотивації, саморегуляції. Ці критерії стимулюють як перебудову окремих психічних механізмів, так і їх інтеграцію на загальній основі. Сам критерій виходу за межі контексту ситуативно значущої нормативності вимагає від нас дотримання узгодженості змісту критерію за різних умов.

Одностороннє «Я» дисгармонійне. При цьому узгодження інтегрального «Я» включає зміну змісту критеріїв, внесення змін під характеристики механізму один одного, появу «критеріальних гілок» і подальше їх об'єднання в критерій інтеграції, де самі по собі існують окремі передбачення для кожного механізму психіки. Саме «Я» стає «Я», всебічно єдиним і багатофакторним у трьох вимірах. Зміст і «глибина» «Я» залежить від якості критеріїв. Переходячи від соціокультурних критеріїв до культурних, може вживатися більш загальна, тобто більш абстрактна ознака

Культура містить абсолютний потенціал, але вона відмінна від природи, що виявляється в регулюванні критеріїв. Люди, які йдуть шляхом «культурної інтеграції», культивуючи в собі культурні якості, повинні спочатку скористатися можливостями, які стикаються з культурними критеріями, потім повинні поставити себе в проблемні ситуації, спонукати до роздумів про критерії (як особистісні чи професійні орієнтири), спілкуватися про критерії, з введенням абстрактних позицій у цій комунікації.

«Культурні типи», тяжіючи до відповідних гендерних ліній і темпів змін, завжди випереджають «соціокультурні» типи і навіть випереджають «соціально-динамічні» типи, хоча й проходять через усі типові діалектичні трансформації.

Навпаки, шлях духовного становлення є ще складнішим, оскільки він має рухатися від нижніх критеріїв диференціації до вищих критеріїв цілісності, наголошуючи на глибинних причинах існування та включеній у нього автономії, підпорядкуванні абсолютним вимогам. «Я», організує себе відповідно до конкретних умов. «Я» на духовному рівні усуває односторонність культурних «Я», трансформуючи їх у свій образ.

Якщо сформулювати суб'єктивну стратегію розвитку «культурної інтеграції» та одухотворення, то можна зрозуміти особливості самоорганізації, цивілізаційного самовизначення, рефлексії та прийняття рішень. Цивілізація виходить на науковий підхід на новий рівень.

З цивілізаційної точки зору кожна людина, як член суспільства, як учасник цивілізаційного процесу, який фактично відбувається за нормами спекулятивної нейтралізації, має розуміти, що справжній реалізм включає в себе визнання типу цивілізації, самозабезпечення. визначення по відношенню до нього, відкриває вищі і «чисті» критерії в

арсеналі цивілізації, звертається до їх застосування у складному процесі розвитку «Я», корекції регуляції бажаного «Я» і подальшої «Я-організації», що підкреслює «очищення» цивілізаційних процесів у конкретному місці та часі.

Саме „само” – самовизначення, самопізнання, самоактуалізація, самовираження, самооцінка, самореалізація людини (як особливої системи, якій притаманні, поруч із властивостями саморозвитку будь-якої системи, свої, специфічні, належні лише їй як системі людській й пов'язані з її реальною самістю властивості) вимагає спеціального аналізу й розуміння цього феномена в його диференційованому й інтегральному осмисленні (не лише на індивідуумному рівневі в процесі онтогенезу, але й як явище філогенезу й культурно-історичного розвитку) й у відповідності з реаліями сучасного соціального стану, з урахуванням зміни історичного середовища. Це важливо, перш за все, в плані оцінки людських можливостей зберігати й створювати людський світ і себе у ньому як носія історично нового рівня організації – здійснення соціального руху.

Потреба саморозуміння, самопізнання, самоактуалізації, самоздійснення й інших феноменів «само» – зростає разом з розширенням знань людини про світ й про себе, разом із зростанням суб'єктивних можливостей й ускладненням завдань, що постають перед людиною, знання про світ, професію.

Висновки

Отже, для того щоб в процесі своєї життєдіяльності особистість забезпечувала цивілізаційну самоорганізацію, самовизначення, самоствавлення, самокорекцію тощо, слід випереджаючи формувати цивілізаційну «самість» особистості.

Список літератури

Радул, В. В. (2017). *Соціальна зрілість особистості*. Харків: Мачулін.

Радул, В. В. (2019). *Соціально-професійні проблеми сучасної педагогічної науки*. Харків: Мачулін.